

TÜRKÇE YAYIN EDITÖRÜ'NÜN NOTU...

Bu kitap Abhazya'nın önde gelen tarihçileri, arkeologları, etnografları, folklor uzmanları, dilbilimcileri, edebiyat araştırmacıları ve sanat tarihçileri tarafından ortak yazılmıştır. Yazarlar kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili bölümleri kaleme almış ve bu yazılar yetkin editörlerin titiz çalışmasıyla bütünleştirilmiştir. Kitabın ilk baskısı 1991'de (Rusça olarak) Sohum'da yapılmış, daha sonra, kitabın iki editör-yazarı (Stanislav Lakoba ve Oleg Bgajba) tarafından gözden geçirilerek ve güncellenerek 2007'de aynı adla yeniden basılmıştır. Okumakta olduğunuz bu Türkçe baskı, başeditör S. Lakoba'nın önerileri doğrultusunda, sözü edilen her iki kitaptan da faydalanılarak hazırlanmıştır.

Kitapta, Abhazya'nın ve Abhazların tarihi (ilk çağlardan günümüze toplumsal, kültürel ve siyasal gelişim süreci), çevre coğrafyadaki halklarla ve siyasal-kültürel merkezlerle karşılıklı ilişkilerini de kapsayan çokyönlü bir bütünsellik içinde anlatılmaktadır. Bu yönüyle, Kafkasya tarihinin de bir özeti gibidir.

Bu kitap bir yanıyla da Abhazya'nın ve Abhaz halkının tarih boyunca uğradığı haksızlıklara karşı bir manifestodur. Abhazya'nın bağımsızlık mücadelesinin siyasi ve hukuki bakımdan ne kadar haklı temellere dayandığını, kazanılmış olan bağımsızlığın ne kadar hakedilmiş olduğunu, tarihi gerçekler ışığında anlatır. Abhazya'yı ve Abhaz halkını tanımak isteyenler için değerli bir kaynak olacağına inanıyoruz.

Abhazya'nın ve Abhazların tarihi inişli-çıkışlı, uzun ve zorlu bir yolculuktur. Bunda, kendi özgün koşullarından ziyade yakın ve uzak çevre dinamikleri rol oynamıştır. Çevresinde, sürekli genişlemek isteyen siyasal ve kültürel güç merkezlerinin bulunması, Abhazya'nın ve Abhaz halkının kaderine büyük ölçüde hükmetmiştir. Rekabetin her daim ölümcül olduğu bu coğrafyada askeri-siyasi-diplomatik beceri göstererek varlığını çağlar boyunca sürdürmek, yıkıcı saldırılara ve istilalara (Pers, Bizans, Arap, Moğol, Osmanlı,

ABHAZYA TARİHİ

Rus, Gürcü vb.) karşı ayakta kalmak, yokoluşun sınırlarında yeniden ve yeniden küllerinden doğmak... Abhazya ve Abhaz halkı tarihin en çetin sınavlarından geçerek, her koşulda özgürlük ve bağımsızlık ruhuna tutunarak bugünlere ulaştı. Bu, boyun eğmemenin, direnmenin ve başarmanın destanıdır.

Kitap, 150 yıldır anavatanından uzak ve tarihinden kopuk olarak diasporada yaşayan bizlere “ana kaynağı yeniden keşfetmek” üzere çok değerli bilgiler sunmaktadır. Bize, tarihimizin 21 Mayıs 1864’le simgelenen sürgün sonrasında ibaret “küçük bir su birikintisi” olmadığını, binyıllarca derinliğe ve genişliğe sahip “büyük bir denizin” bileşeni olduğumuzu hatırlatır.

Bu kitapta bir kez daha ifadesini bulduğu üzere, Abhazların tarih yolculuğu, aynı kökten geldikleri Adigelerle ve diğer kardeş Kuzey Kafkas halklarıyla omuz omuza olmuştur. Bu birliktelik, özellikle son birkaç yüzyılda, Abhazya açısından “olmazsa olmaz” bir nitelik kazanmıştır. 1992/1993’de Gürcistan’ın saldırısıyla başlayan savaşta Adigelerin ve diğer kardeş hakların Abhazlara “teklifsiz desteği”ni hepimiz biliriz. Bu kitap sayesinde ise, aynıyle vaki örneklerin tarih boyunca defalarca yaşandığını öğreniriz.

Yanısıra, tarihe “Kafkas Savaşları” ya da “Rus-Kafkas Savaşları” olarak geçen ve Abhaz-Adige nüfusunun büyük çoğunluğunun, Ubıh nüfusunun ise tamamının sürgünüyle sonuçlanan uzun yıkıcı süreç, bu kitapta kapsamlı olarak ele alınmıştır. Kuzey Kafkas halklarının Rus, Osmanlı, İngiliz imparatorluklarının Kafkasya üzerindeki güç oyunlarına nasıl kurban edildiği, ayrıntılarıyla anlatılmaktadır.

“Abhazya Tarihi” bize, bugün için çıkaracağımız pekçok ders sunmaktadır.

Son notumuz ise terminolojiyle ilgilidir. Abhazya ve çevre coğrafyası pekçok halkın içiçe, pekçok dilin (ve farklı lehçenin) birarada yaşadığı bir bölgedir. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de isimler, terimler ve tanımlar üzerinde, hem anlatımda hem yazımda farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle eski yer adlarının yazımı, bölge ve siyasi yapıların adlandırılması, Rusça ve Abhazca terimlerin ve isimlerin Türkçe yazımı vb. pekçok sorun mevcuttur. Biz

ABHAZYA TARİHİ

mümkün olduğunca kitabın orjinaline sadık kaldık, kimi zaman çoğunlukla kabul gören yazım dilini kullandık, bazen de kişisel tercihte bulunduk. Olası eksiklerimiz ve yanlışlarımız için peşinen özür diliyoruz.

Yıllara yayılan uzun ve meşekkatli bir çeviri serüveni yaşadık. Ard arda üç ayrı çevirmenden aldığımız başarısız sonuçlar umudumuzu kırmışken sevgili dostumuz Uğur Yağanoğlu imdadımıza yetişti, “Mümtaz Şamba’nın hatırına” deyip kolları sıvadı ve kitabı baştan sona yeniden çevirdi. Bu kitabın basılabilmesini ona borçluyuz

Türkçe yayın editörü olarak “gözden geçirme, düzeltme ve düzenleme” görevimizi, kitabın aslına halel getirmemek koşuluyla bir adım ileri götürdük; zaman zaman tamamlayıcı dipnotlar çıkardık, 2007’den sonrası için kısa ekler yaptık ve kitabın sonunda yer alan kronolojiyi genişlettik.

Kitabın bilgimize ve bilincimize katkı sağlamasını diliyoruz.

Sezai Babakuş